



## Pārraudzība

Publicēts: 09.06.2021.

ICAR - Starptautiskā dzīvnieku pārraudzības komiteja [↗](#)



Kopš 1991.gada Latvija ir atjaunojusi savu darbību Starptautiskajā dzīvnieku pārraudzības (ICAR) un vaislas bulļu ciltsvērtēšanas (INTERBULL) organizāciju sastāvā.

Starptautiskā dzīvnieku pārraudzības komiteja ICAR ir nevalstiska organizācija, kas ieguvusi starptautisku atzinību dzīvnieku pārraudzības jomā ([www.icar.org](http://www.icar.org)). ICAR mērķis ir sekmēt lopkopības nozares efektivitātes paaugstināšanu, uzlabojot dzīvnieku pārraudzības metožu izplatību un standartizēšanu.

ICAR galvenās funkcijas ir:

izstrādāt vadlinijas dzīvnieku identificēšanai, izceļšanās reģistrēšanai, produktivitātes noteikšanai un ciltsvērtību novērtēšanai;

veicināt sadarbību starp organizācijām, valsts iestādēm un citiem nozares pārstāvjiem dzīvnieku pārraudzības un vērtēšanas jomā;

veicināt pārraudzībā iegūto datu izmantošanu dzīvnieku vērtības noteikšanai;

sekmēt iegūto datu interpretāciju praksē, publicējot rezultātus, kas iegūti pārraudzības un ciltsvērtību novērtēšanas rezultātā.

Lai iegūtu augstvērtīgus rādītājus un labus rezultātus no ganāmpulka, atražošanai jāizmanto tikai augstas klases, novērtēti vaislinieki. Vaislinieku novērtēšanai, ciltsvērtības aprēķināšanai un rezultātu publicēšanai tika izveidota organizācija Interbull, kura apkopo informāciju no visas pasaules par labākajiem vaislas bulļiem, kuri ir ieguvuši augstāko ciltsvērtības vērtējumu.

Latvija ir ieguldījusi daudz darba un līdzekļu, lai sakārtotu un izveidotu pārraudzības un dzīvnieku ciltsvērtēšanas sistēmu valstī, kas atbilst visiem starptautiskajiem standartiem un šis darbs arī tika novērtēts.

ICAR valde 2018. gada oktobrī pagarināja "Kvalitātes sertifikātu" sekojošās kategorijās:

Piena un gaļas liellopu identifikācijas sistēma;

Piena un gaļas liellopu pārraudzība;  
Piena šķirņu liellopu ģenētiskā novērtēšana;  
Aitu un kazu identifikācijas sistēma;  
Aitu un kazu pārraudzība;  
Datu apstrāde

 [Kvalitātes sertifikāts](#) 

"Kvalitātes sertifikāts" ir apliecinājums tam, ka Latvijā dzīvnieku pārraudzība un ciltsvērtību novērtēšana tiek veikta atbilstoši starptautiskajiem standartiem un ir iegūti labi rezultāti, kas apliecina, ka Latvija ir konkurētspējīga lopkopības jomā ([www.icar.org](http://www.icar.org)).

[Starptautiskais nolīgums par pārraudzības praksi](#)

Interbeef – ICAR darba grupa Gaļas liellopu salīdzināšanai 

 [Latvijas darbība INTERBEEF](#) 

Liellopu un kazu piena pārraudzība 

Pirms uzsākt piena pārraudzību dzīvniekiem, ganāmpulkiem un novietnēm jābūt reģistrētiem saskaņā ar Ministru kabineta 2019.gada 26. marta noteikumiem Nr. 134 „Lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtība”.

Ganāmpulka īpašniekam (vai viņa pilnvarotajai personai), uzsākot pārraudzību jāiesniedz Lauksaimniecības datu centrs (Republikas laukums 2, Rīga, LV - 1010) iesniegums par pārraudzības darba uzsākšanu norādot informāciju par ganāmpulka un novietnes numuru, pārraudzības metodi, pārraudzības darba veicēja sertifikāta vai apliecības numuru; piena laboratoriju ar kuru noslēgts līgums par govju pārraudzības darba veikšanu; piena daudzuma noteikšanai izmantotie mērīšanas līdzekļi, to verificēšanas vai kalibrēšanas gads un mēnesis.

 [Veidlapa](#) 

Iesniegumu var iesniegt sadaļā: [Dokumentu iesniegšanas kārtība](#)

**UZMANĪBU!**

Tikai pēc pareizi aizpildīta iesnieguma saņemšanas, LDC nosūtīs kontroles lapas pārraudzības veikšanai.

Ganāmpulka īpašniekam (vai viņa pilnvarotajai personai) jāinformē 'LDC' par izmaiņām, kas notikušas sakarā ar pārraudzības darba veikšanu, sagatavotā iesnieguma formā nosūtot informāciju par izmaiņām.

 [Veidlapa](#) 

 [Kontroles lapu aizpildīšanas kārtība](#) 



 [Liellopu un kazu piena pārraudzība CILDA sistēmā](#) 

 [Metodika darbam piena pārraudzībā](#) 

 [Apraksts darbam ar piena pārraudzības sistēmu CILDA](#) 

 [Atskaites piena pārraudzības sistēmā CILDA](#) 

[Mācības par piena pārraudzības sistēmu CILDA](#)

 [Kontroles lapu reģistrēšana pārraugiem](#) 

 [Pavaddokuments](#) 

 [Piena pārraudzības veikšanas shēma](#) 



Pirms uzsākt gaļas pārraudzību dzīvniekiem, ganāmpulkiem un novietnēm jābūt reģistrētiem saskaņā ar Ministru kabineta 2019.gada 26. marta noteikumiem Nr. 134 „Lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtība”.

Ganāmpulka īpašniekam (vai viņa pilnvarotajai personai), uzsākot pārraudzību, jāiesniedz Lauksaimniecības datu centrā (Republikas laukums 2, Rīga, LV – 1010) informācija par darba uzsākšanu sistēmā CILDA, norādot informāciju par ganāmpulka un novietnes numuru, pārraudzības metodi, pārraudzības darba veicēja sertifikāta vai apliecības numuru, izmantotajiem mērinstrumentiem un to verificēšanas datumu.

Šo informāciju pārraugi var reģistrēt arī elektroniski pārraudzības sistēmā CILDA, tad iesniegt iesniegumu nav nepieciešams. Arī pārraudzības pārtraukšanu vai izmaiņas pārraudzības plānā (par: pārrauga maiņu, pārraudzības metodi, izmantotajiem mērinstrumentiem, pārraudzības uzdevuma saņemšanas veidu, u.c.) pārraugi var veikt sistēmā CILDA, bez iesnieguma iesniegšanas.

Pārraugam jābūt derīgai apliecībai vai sertifikātam. Ar apliecību iespējams darboties tikai vienā ganāmpulkā. Ar nederīgu apliecību vai sertifikātu nedrīkst veikt pārraudzību, kā arī nebūs pieejas tiesību sistēmai CILDA. Pārrauga sertifikāts vai apliecība jāpagarina ik pēc 5 gadiem. Lauksaimniecības datu centrs automātiski pagarina apliecības vai sertifikāta termiņu (ja pārraugam LDC sistēmā ir reģistrētas 16 minimālās apmācību stundas, kas iegūtas 5 gadu laikā pēc kvalifikācijas iegūšanas vai pēdējā apliecības vai sertifikāta pagarināšanas datuma).

Lai pārraugi varētu darboties sistēmā CILDA, ir nepieciešama autorizēta pieeja. Ja pieejas nav, tad pārraugam jāiesniedz iesniegums Lauksaimniecības datu centram.

 [Fizisko personu iesniegums](#) 

Pārraudzības veikšanas metodika

Pārraudzība jāveic atbilstoši liellopu gaļas pārraudzības metodikai (LGP metodika). Rādījumi, kas iegūti vai iesūtīti reģistrēšanai neatbilstoši LGP metodikā aprakstītajai kārtībai, nav uzskatāmi par pārraudzības rādījumiem un nav reģistrējami pārraudzības datu bāzē. Plašāk skatīt dokumentā „Darbs ar sistēmu CILDA (LGP metodika):

 [Darbs ar sistēmu CILDA \(LGP metodika\)](#) 

Kā doties uz pārraudzības [sistēmu CILDA](#)? Autorizācija LDC > "Uz lapas karti" > sadaļa Ciltsdarbs > CILDA

## Pārraudzības sistēmas CILDA mācību materiāli

-  [Mērinstrumentu pārbaudes kārtība](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA \(Gaļas pārraudzība\)](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA \(Piena pārraudzība\)](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA \(Ķermeņa kondīcijas pārbaude\)](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA \(Grūsnības pārbaude govīm\)](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA \(Darbs gaļas pārraudzības sistēmā CILDA\)](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA \(LGP metodika\)](#) 
-  [Darbs ar sistēmu CILDA\(LGP atskaites\)](#) 

Pārraudzības sistēmas CILDA video pamācības:

[Mērinstrumenti](#)

[Grupēšana](#)

[Gaļas pārraudzība](#)

[Rezultātu administrēšana](#)

[Atskaites](#)

Pirms uzsākt aitu pārraudzību Dzīvniekiem, ganāmpulkiem un novietnēm jābūt reģistrētiem saskaņā ar Ministru kabineta 2019.gada 26. marta noteikumiem Nr. 134 „Lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtība”.

Ganāmpulka īpašniekam (vai viņa pilnvarotajai personai), uzsākot pārraudzību, jāiesniedz Lauksaimniecības datu centrs (Republikas laukums 2, Rīga, LV – 1010) iesniegums par pārraudzības darba uzsākšanu, norādot informāciju par ganāmpulka un novietnes numuru, pārraudzības metodi un veidu, pārraudzības darba veicēja sertifikāta vai apliecības numuru.

Iesniegumu veidlapas var atrast sadaļā: [Veidlapu paraugi un aizpildīšanas kārtība](#)

Iesniegumu var iesniegt sadaļā: [Dokumentu iesniegšanas kārtība](#)

#### UZMANĪBU!

Tikai pēc pareizi aizpildīta iesnieguma saņemšanas, LDC nosūtīs kontroles lapas pārraudzības veikšanai.

Ganāmpulka īpašniekam (vai viņa pilnvarotajai personai) jāinformē 'LDC' par izmaiņām, kas notikušas sakarā ar pārraudzības darba veikšanu, sagatavotā iesnieguma formā nosūtot informāciju par izmaiņām.

 [Veidlapa](#) 

#### ATGĀDINĀM !!!

Ganāmpulka kontroles veidlapas jāaizpilda un jāiesūta 'LDC' vismaz vienu reizi pārraudzības gadā (obligāti līdz nākošā pārraudzības gada 10. jūlijam). Pārraudzības gads sākas 1. jūlijā un beidzas nākamā gada 30. jūnijā. Kontroles lapas jāiesūta sekojošā secībā:

1. Jēru kontroles lapa;
2. Pieaugušo aitu kontroles lapa;
3. Vaislas aitu kontroles lapa.

Jēru kontroles lapa; Pieaugušo aitu kontroles lapa; Vaislas aitu kontroles lapa. Pie [B] metodes pārraudzību veic ganāmpulka īpašnieks vai viņa pilnvarota persona, ja attiecīgā persona ir saņēmusi apliecību aitu pārraudzības darba veikšanai vienā ganāmpulkā. Ganāmpulka īpašnieks vai viņa pilnvarota persona iesniedz LDC aizpildītu pieteikuma veidlapu aitu pārraudzības uzsākšanai vai pārmaiņu paziņošanai.

Aitu pārraudzības veikšana ganāmpulkā


 [Kontroles lapu aizpildīšanas kārtība](#) 

Jaunāko piena šķirņu vaislas bulļu ciltsvērtības novērtējumu iespējams apskatīt mājas lapas publiskajā sadaļā "Ciltsdarbs/Ģenētiskais novērtējums", bet jaunākos piena šķirņu slaucamo govju ciltsvērtības indeksus iespējams apskatīt autorizētajā sadaļā "Ciltsdarbs/Dzīvnieki".

Informējam, ka 2015. gadā mainīta novērtēto ciltsvērtību ģenētiskā bāze, kurā iekļautas 2010. gadā dzimušās govīs

## Ciltsvērtību novērtēšanas grafiks 2023. gadā

Periods	Publicēšanas datums
1. trimestris	21. aprīlis
2. trimestris	25. augusts
3. trimestris	15. decembris

 [Vaislas bulļu nacionālais ciltsvērtību novērtējums 2023. gada 2. semestris](#) 

 [Vaislas bulļu starptautiskais ciltsvērtību novērtējums 2023. gada 1. semestris](#) 

 [SA un LI šķirnes bulļu ciltsvērtību novērtējums 2023. gadā](#) 

 [Piena šķirņu slaucamo govju ciltsvērtības indeksi](#) 

 [Ciltsvērtību novērtēšanas metodika](#) 

 [Ciltsvērtību novērtēšanas metodika SA šķirnes gaļas liellopiem](#) 

 [Produktivitātes pazīmju novērtēšanas metodika](#) 

 [Atnešanās indeksa novērtēšanas metodika](#) 

Latvija PIRMO REIZI saņem vaislas bulļu INTERBULL starptautisko ģenētisko novērtējumu piena produktivitātes pazīmēm

Marta mēnesī (2007) Latvija izturēja piena šķirņu vaislas bulļu ģenētiskā novērtējuma pārbaudi piena produktivitātes pazīmēm INTERBULL organizācijā, kas ir starptautiskā vaislas bulļu novērtēšanas organizācija.

Maija mēnesī (2007) Latvijas vaislas bulļu ģenētiskais novērtējums piena produktivitātes pazīmēm pirmo reizi iekļauts oficiālā starptautiskā ģenētiskā novērtējuma iegūšanai.

Plašāku informāciju par INTERBULL organizāciju varat iegūt mājas lapā: [www.interbull.org](http://www.interbull.org).

Latvija PIRMO REIZI saņem vaislas bulļu INTERBULL starptautisko ģenētisko novērtējumu somatisko šūnu skaita pazīmei

Informējam, ka janvāra mēnesī (2011) Latvija izturēja piena šķirņu vaislas bulļu ģenētiskā novērtējuma pārbaudi somatisko šūnu skaita pazīmei INTERBULL organizācijā, bet marta mēnesī (2011) Latvijas vaislas bulļu ģenētiskais novērtējums somatisko šūnu skaita pazīmei pirmo reizi tika iekļauts oficiālā starptautiskā ģenētiskā novērtējuma iegūšanai.

Semināra "Starptautiskais vaislas bulļu ģenētiskais novērtējums Latvijā" materiāli

 [Interbull organizācija un tās darbība](#) 

 [Piena šķirņu vaislinieku izmantošana Latvijā](#) 

[Novērtēšanas etapi](#) 



Starptautiskā novērtējuma rezultāti



Interneta resursi



Starptautiskā novērtējuma informācija.



INTERBEEF brošūra (eng)



INTERBEEF brošūra (lv)



Atnešanās vieglums

Vaislas buļļi



Pārbaudes buļļu saraksts 2019. gadam



Piešķirto VCG numuru intervāli no 2008. gada



Vaislas buļļu aprēķinātās asinības

Virspārraudzība



<https://www.ldc.gov.lv/lv/parraudziba>